

► Koersbepaling Sociaal Domein
Gemeente Waalwijk
September 2022

INHOUDSOPGAVE

—	Inleiding	3
1.1	Koersverandering is nodig	3
1.2	Keuzemogelijkheden voor de raad	3
1.3	Leeswijzer	4
—	Wat zien we in Nederland?	5
2.1	Mensen in kwetsbare omgevingen	5
2.2	Een stelsel in ontwikkeling	5
2.3	Leren gezond te zijn	6
—	Wat zien we in Waalwijk?	7
3.1	Wat valt op in de bevolkingsopbouw?	7
3.2	Kwetsbare wijken	7
3.3	Beleid sinds 2015	8
3.4	Recent gemaakte keuzes	10
—	Waalwijkse uitgangspunten	11
4.1	Uitgangspunten	11
4.2	Van uitgangspunten naar keuzes	13
—	Keuzes	13
5.1	Beleidsopties	13
	Overzicht beleidsopties	14
5.2	Uitgewerkte scenario's	15
—	Hoe verder?	20
6.1	Planning: beleid- en uitvoeringsplannen	20
6.2	Monitoring en bijsturing	21
	Bijlage I: Sociaal economische status wijken	24
	Bijlage II: Uitwerking beleidsopties	25

INLEIDING

De decentralisatie van de jeugdzorg, de Wmo en de Participatiewet naar gemeenten kwam met een visie: lokaal maatwerk, fijnmazig en dichtbij. Daardoor worden problemen eerder gesignaleerd en vroegtijdig aangepakt, zodat ze niet verergeren. Dat is goed voor het welzijn van onze inwoners en beter betaalbaar voor de gemeenschap. We hebben veel ervaring opgedaan en geleerd de afgelopen jaren. We hebben alle zeilen bij moeten zetten om de groeiende en steeds complexere hulp en zorg voor onze inwoners überhaupt beschikbaar te houden. Dat kan niet langer zo.¹

1.1 Koersverandering is nodig

Steeds meer inwoners doen een beroep op ondersteuning vanuit het sociaal domein en de kosten nemen toe. Daarnaast zien we landelijk en lokaal dat hoe we de zorg nu inrichten niet altijd effectief is. We hebben bestuurlijk en ambtelijk hard en veel gewerkt om te sturen op deze ontwikkelingen. We werkten aan beheersmaatregelen, aan de inkoop van de jeugdzorg en Wmo en aan de herstructurering van TWIJZ. Het zijn slechts enkele voorbeelden van de vele initiatieven die we genomen hebben om grip te krijgen op het sociaal domein.

We zien dat deze interventies tot op een bepaalde hoogte resultaat opleveren, het is gelukt om de stijging van de uitgaven te verminderen. Tegelijkertijd krijgen we toenemend de indruk dat die interventies niet leiden tot een duurzame verandering en dat de tweedeling in ons land en onze gemeente groter wordt. We richten ons veelal op procesverbetering van de bestaande inrichting van het sociaal domein en niet op de inhoud van de geboden ondersteuning. We bieden ondersteuning met name op het individu en minder op de gemeenschap, waardoor de tweedeling toeneemt. Wij pleiten daarom voor een koersverandering van ons beleid. We zijn ervan overtuigd dat er een verandering in ons denken en doen nodig is om onze verantwoordelijkheid naar (tijdelijk) kwetsbare inwoners duurzaam te kunnen nemen. Naast deze inhoudelijk en financiële redenen voor de koersbepaling willen we ook de raad beter in positie brengen in het sociaal domein.

1.2 Keuzemogelijkheden voor de raad

Eén van de directe aanleidingen van deze koersbepaling is een onderzoek van Berenschot² wat resulteerde in een motie van de raad dat zij keuzemogelijkheden wil voor het bepalen van de ambities en doelen om de toegang tot zorg te verbeteren. Wij hebben dit opgepakt én verbreed. In deze brede koers sociaal domein leggen we de raad 4 scenario's voor op basis waarvan zij volwaardig de kaderstellende rol kan pakken. Voor deze koersbepaling houdt dit in dat we breder kijken dan de individuele wetten.

¹ SAMEN WERKEN AAN DE TOEKOMST, Coalitieakkoord 2022-2026

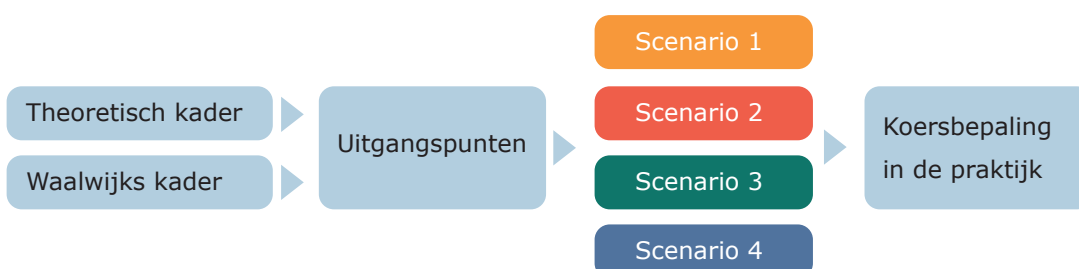
INLEIDING

We onderzoeken oorzaken en patronen in de samenleving, wetgeving en onze eigen gemeente. Wij zien deze koersbepaling dan ook als kapstok voor ons (sociale) beleid. De inhoud van deze koers moet daarna in verschillende beleids- en uitvoeringsplannen zijn uitwerking krijgen. Dit houdt tegelijkertijd in dat de analyse en de strategische richting en afbakening een wat hogere mate van abstractie kennen. Dit vertalen we laten in doelen en activiteiten. Met dit document stellen we de inhoudelijke richting en afbakening van het sociaal domein in Waalwijk vast. Hierbij geven we een zeer grove 'educated guess' van de financiële consequenties. We nemen hier nu geen besluit over. De daadwerkelijke besluitvorming over de financiën vindt plaats in de uitvoeringsplannen die volgen op dit document en die we aan de raad voorleggen. De inschatting van de investering is de benodigde investering na verwerking van het coalitieakkoord.

1.3 Leeswijzer

We beseffen dat het sociaal domein een complex dossier is. Het is lastig om alle (soms tegenstrijdige) informatie op te nemen en te duiden. Wij hebben in deze koersbepaling geprobeerd de belangrijkste ontwikkelingen te filteren en te vertalen naar de Waalwijkse situatie. We proberen dus niet compleet te zijn. We geven een ordening en analyse van de, naar onze inzichten, belangrijkste ontwikkelingen die helpen het sociaal domein te richten en af te bakenen.

In dit document houden we de analyse beknopt en (hopelijk) in begrijpelijke taal. We willen dat dit stuk ook begrijpelijk is voor de lezer die niet dagelijks te maken heeft met het sociaal domein. In hoofdstuk 2 beschrijven we landelijke ontwikkelingen. Daarna kijken we in hoofdstuk 3 specifiek naar Waalwijk. De landelijke én lokale ontwikkelingen leiden tot vier uitgangspunten in hoofdstuk 4. Vervolgens bieden we de raad vier scenario's waar zij uit kunnen kiezen in hoofdstuk 5. Als laatste beschrijven we in hoofdstuk 6 de consequenties van dit document. Omwille van de leesbaarheid hebben we ervoor gekozen geen literatuurverwijzingen toe te voegen. In een aparte bijlage voegen we onze bronbestanden toe. In onderstaande figuur geven wij de opbouw van dit document weer.

² Evaluatie toegang tot zorg en ondersteuning. September 2020

WAT ZIEN WE IN NEDERLAND?

2.1 Mensen in kwetsbare omgevingen

We komen in Nederland steeds meer tot het inzicht dat het opgroeien en wonen in een kwetsbare omgeving leidt tot gezondheidsproblemen. Armoede, opleidingsniveau, leefomgeving, de aanwezigheid van natuur; de sociaaleconomische omgeving is een belangrijke voorspeller van iemands gezondheid en levensverwachting³. Hoe hoger iemand op de maatschappelijke ladder staat, hoe groter de kans op een goede gezondheid. Hoe beter de leefomgeving en de aanwezigheid van een steunend netwerk hoe groter de kans dat iemand zich kan ontplooien. Het fundamentele inzicht dat we hieruit halen is dat het verbeteren van kwetsbare buurten en wijken zorgt voor gezondheidswinst van inwoners. Dit leidt (op termijn) tot een vermindering van de zorguitgaven van de gemeente.

*"Op verschillende terreinen verwacht de overheid steeds meer eigen verantwoordelijkheid, participatie en aanpassingsvermogen van burgers. De aannames over wat burgers allemaal wel en niet zullen of kunnen doen, kloppen vaak niet of blijken onrealistisch (SCP 2022; Veldheer et al. 2012). Als de overheid de situatie van mensen niet begrijpt, is beleid niet alleen ineffectief, maar kunnen de gekozen oplossingen de problemen zelfs vergroten. Door een niet realistisch beroep op zelfredzaamheid krijgen mensen in de meest kwetsbare posities niet altijd de zorg die ze nodig hebben."*⁴

2.2 Een stelsel in ontwikkeling

De transitie van het sociaal domein loopt niet zoals oorspronkelijk bedoeld door de rijksoverheid. Met de transitie bedoelen we de verandering van wetgeving, van de bestuurlijke structuur en de organisatorische veranderingen van het sociaal domein. De rijksoverheid had hierbij voor ogen dat lokaal organiseren zou leiden tot een ondersteuningsstructuur die dicht bij inwoners staat en goedkoper zou zijn. Deze doelen zijn op basis van de transities in 2015 niet behaald.

Per saldo moeten we constateren dat de huidige vorm van organiseren inwoners niet duurzaam vooruithelpt en financieel en organisatorisch niet houdbaar is. Naast dat er onvoldoende middelen zijn wordt personeel om de zorg te verlenen steeds schaarser. Inwoners die al ondersteuning krijgen blijven langer in zorg en het aantal mensen dat een beroep doet of gaat doen op de zorg neemt toe.

³ De gezondheidsverschillen kunnen fors oplopen. We noemen enkele voorbeelden: mensen leven tot 6 jaar korter en leven 15 jaar minder in goede gezondheid. De kans op diabetes is bijna 6x hoger, op COPD en obesitas 2-3x hoger en hartinfarcten komen veel vaker voor. 21% van de mensen met een lage sociaaleconomische status (SES) leidt aan chronische stress, angst of depressie vergeleken met 9% van de mensen met een hoge SES. Van de mensen die zich sociaal uitgesloten voelen in de grote steden heeft 59% te maken met 2 of meer chronische aandoeningen.

⁴ De menselijke staat, SCP 2022

WAT ZIEN WE IN NEDERLAND?

Vanuit deze constatering voelen we een grote noodzaak om het sociaal domein anders te organiseren. De transitie heeft niet voldoende verbetering gebracht. Er is daarom nu sprake van een gevoelde noodzaak voor een transformatie.

Voor inwoners die een zorgvoorziening nodig hebben zien we dat door de aanpassing van wetgeving (zoals het abonnementstarief) en uitspraken van rechters we als gemeente een afnemende beleidsvrijheid hebben. Daartegenover staat dat we wél beleidsruimte hebben om (preventief) beleid te maken zodat minder inwoners die zorgvoorziening nodig hebben. Dit versterkt het belang van het behalen van gezondheidswinst zoals we in paragraaf 2.1 beschrijven. Daarvoor moeten we leren gezond te zijn.

2.3 Leren gezond te zijn

We hebben decennialang gezondheid gezien als de afwezigheid van ziekte. Door deze definitie hebben we grote stappen gemaakt in het genezen van mensen. We zien mede daardoor dat mensen steeds ouder worden met als gevolg een toename van bijbehorende chronische aandoeningen. Naast het genezen van ziekten worden we ook steeds beter in het genezen van symptomen, daarbij hebben we onvoldoende aandacht gehad voor de (maatschappelijke) oorzaak. We kijken daardoor te weinig naar wat mensen echt nodig hebben om een duurzaam gelukkig en gezond leven te leiden.

Problemen in de samenleving, zoals opgroeien in kwetsbare wijken, proberen we dus op te lossen door individuele (medische) zorg te bieden. Dit noemen we medicaliseren. Maar als de maatschappij het probleem is, biedt medicaliseren geen blijvende oplossing. Hierdoor helpen we mensen niet voldoende: mensen krijgen niet altijd de zorg en ondersteuning die ze écht vooruit helpt en we gaan daardoor inefficiënt om met het beperkt beschikbare personeel en de financiële middelen.

Mensen zoeken niet naar hulp voor hun (gezondheids)problemen bij een zorgprofessional omdat dat zo aantrekkelijk is. Ze doen dat omdat het de bekende route is en andere opties vaak ontbreken. We moeten dus goede alternatieven ontwikkelen en daarmee de aantrekkingskracht van het medisch loket verminderen. Het inzicht uit deze constatering is dat we niet moeten focussen op de afwezigheid van ziekte, maar op de mogelijkheid van mensen om uitdagingen het hoofd te bieden. Dit komt neer op veerkracht. Niet de nadruk op het individu, maar op zijn/haar plek in de samenleving. Hier heb je de mensen om je heen voor nodig, de maatschappij. Dit vraagt een omslag naar publieke (mentale) gezondheid.

WAT ZIEN WE IN WAALWIJK?

3.1 Wat valt op in de bevolkingsopbouw?

Waalwijk vergrijsst. Net zoals bijna alle gemeentes in Nederland. We verwachten een verdubbeling van het aantal 75+'ers in de komende decennia. Dit gaat een groot beroep doen op de samenleving en de beschikbare middelen. Vooral omdat het landelijke beleid inzet op langer thuis wonen. We zullen ons dus moeten voorbereiden dat het beroep op de Wmo fors gaat toenemen en misschien wel verdubbelt.

Waalwijk kent in tegenstelling tot veel andere, vergelijkbare, gemeentes groei van het aantal inwoners. Deze groei komt door de economische ontwikkeling van Waalwijk als logistieke hotspot. We zien dat daardoor veel arbeidsmigranten naar Waalwijk trekken. Waalwijk kent bijna 20% inwoners met een migratieachtergrond, wat redelijk gemiddeld is. Afwijkend is dat we bijna het dubbele percentage inwoners met een Midden- en Oost-Europese achtergrond hebben. Bovendien verwachten we dat deze groep de komende 5-10 jaar verdubbelt naar bijna 10% van de bevolking. Onderzoekers zien door hun werk- en leefomstandigheden grote gezondheidsrisico's voor deze groep op de lange termijn. Op dit moment hebben we op het gebied van zorg en ondersteuning weinig specifiek ingericht voor deze groep. De verwachting is echter dat zij op termijn ook een groter beroep gaan doen op de Wmo.

Verder zien wij weinig opvallende zaken in de demografie die van invloed zijn op de toekomstige vraag. Wel zien we dat de zorgconsumptie in Waalwijk hoog is, waarbij we een koppeling zien met de kwetsbare wijken in Waalwijk. Zie hiervoor bijlage I.

3.2 Kwetsbare wijken

Waalwijk behoort tot de gemeentes met de laagste sociaaleconomische status van Noord-Brabant. De kansenongelijkheid is hoog. Dat betekent dat het in Waalwijk lastig is om je sociaaleconomische status te verbeteren. Het verbaast ons dan ook niet dat het zorggebruik, vooral in de meest kwetsbare wijken, bovengemiddeld is. We hebben een hoger percentage jeugdigen dat een beroep doet op de jeugdwet dan gemiddeld in Nederland en Noord-Brabant. Het bevestigt het beeld wat we ook in Nederland zien: kwetsbare omgevingen leiden tot een verhoogd zorgverbruik. Dit beeld wordt versterkt doordat we zien dat inwoners de zorgvoorzieningen in Waalwijk beter kennen en hoger waarderen dan de welzijnsvoorzieningen. Dit benadrukt de noodzaak om alternatieven te ontwikkelen voor het medisch/professionele loket en in te steken op het verbeteren van kwetsbare omgevingen.

WAT ZIEN WE IN WAALWIJK?

3.3 Beleid sinds 2015

Evaluatie

In 2020 heeft Berenschot een onderzoek uitgevoerd waarin zij de stand van zaken in Waalwijk beschrijft. Zij constateren dat "breed geformuleerde doelen en ambities sturing moeilijk maken en dat de uitkomsten veelal afhankelijk zijn van factoren waar de gemeente geen directe invloed op heeft. Dit leidt ertoe dat gedegen monitoring, sturing en evaluatie van de mate waarin de ambities en doelen zijn gerealiseerd lastig en zo niet onmogelijk is."

Intern komen wij tot dezelfde conclusie en zien we aanvullend dat we sinds 2015 met mooie initiatieven gekomen zijn. We hebben veel geleerd en uitgevoerd. We hebben ondersteuning geleverd aan kwetsbare inwoners en kennen een stabiele Wmo inkoop. Dit soort innovatieve en vooruitstrevende projecten willen we blijven doen. Meer dan voorheen willen we dit inbedden in een kader (waardoor er een samenhangend voorzieningenniveau ontstaat) met een betere PDCA-cyclus. Deze koersbepaling is daar de eerste aanzet voor. We brengen meer focus aan en vertalen dit later in meer beïnvloedbare en concrete doelen.

Regionale samenwerking

Via het principe van 'eerste overheid' (Strategische Visie) en het uitgangspunt 'Lokaal tenzij' volgt dat voor Waalwijk de integraliteit, (programma)sturing en regie op het sociaal domein een lokale aangelegenheid is. Daarbij werkt Waalwijk voor de uitvoering samen in wisselende coalities: de P-wet via De Langstraat in Baanbrekers, de Wmo-inkoop met Loon op Zand, de inkoop Jeugdhulp in de regio Hart van Brabant. Het uitgangspunt lokaal tenzij betekent dat we zelf afwegen wat het beste is voor onze inwoners en dat onderzoeken we per situatie. Daar waar samenwerking in het sociaal domein een aantoonbare meerwaarde heeft voor onze gemeenschap, doen we dat met volle overtuiging.

Veiligheid

Recent hebben we een onderzoek laten uitvoeren naar de ontwikkelingen ten aanzien van zorg en veiligheid. Dit laat zien dat er een toenemende druk op TWIJZ is vanwege een grotere vraag naar ondersteuning en casuïstiek waarbij onveiligheid speelt. Hierbij wordt onduidelijkheid ervaren over rollen en verantwoordelijkheden, met name ten aanzien van regie en coördinatie. Gelet op de zware en complexe problematiek is een integrale en domein overstijgende aanpak nodig die gaat van preventie, hulp en ondersteuning tot aan nazorg.

WAT ZIEN WE IN WAALWIJK?

Volgens de onderzoekers zijn een gemeentelijke visie, (beleids)uitgangspunten en een sterk lokaal wijkteam voorwaarden om aan alle verantwoordelijkheden te kunnen voldoen. Zij concluderen dat we een aantal zaken al goed oppakken, maar ook dat er nog een stevige opgave ligt om aan de verantwoordelijkheden te kunnen voldoen. Na de uitwerking van onze nieuwe koers is er dan ook een nieuw veiligheidsbeleid nodig. In hoofdstuk 6 geven we hiervoor de planning.

Toegang tot zorg

TWIJZ voert de toegang tot ondersteuning vanuit de Wmo en de Jeugdwet uit. De Participatiewet wordt uitgevoerd door Baanbrekers. We werken bij TWIJZ met een brede uitvraag door de (sr) regisseurs aan de hand van de methode VERVE. Hierbij komen alle levensgebieden aan bod om een compleet beeld te krijgen. Daarnaast is gekozen om de toegang centraal (in het gemeentehuis) te organiseren, waarbij de verdeling van de inwoners binnen het team gebaseerd is op postcode.

In 2014 koos de raad voor een toegang die zelf ook kortdurende oplossingsgerichte ondersteuning biedt. Dit principe is kort daarna losgelaten waarna TWIJZ alleen verwees naar passende ondersteuning en zorg. Met de keuze voor de pilot maatschappelijke ondersteuning wordt teruggeslagen naar het oorspronkelijke principe waarbij de toegang ook kortdurende ambulante ondersteuning biedt. Uit een recente evaluatie⁵ van de maatschappelijke ondersteuning blijkt dat het rendement ongeveer 1:2 is. Elke geïnvesteerde euro levert 2 euro op aan maatschappelijke effecten. Het werken met outreachende professionals betaalt zich uit voor de samenleving. In de koersbepaling komt de keuze voor de inrichting van TWIJZ daarmee ook nadrukkelijk aan bod, conform de motie van de raad.

Maatpact

Eén van de belangrijkste conclusies van het Maatpacttraject is dat alles begint met bestaanszekerheid. Als mensen geen of onvoldoende inkomen hebben en/of geen dak boven hun hoofd is er geen focus op andere doelen in hun leven. Er ontstaat dan vaak een clustering van problemen. Het betreft een clustering die zeer complex is en waarbij de zorg vaak vastloopt. In gezinnen zien we een verzwaring van dit effect. Waarbij dit incidenteel leidt tot uithuisplaatsingen. Ook zien we een toename van GGZ-problematiek. Dit kunnen we voorkomen als mensen voldoende inkomen hebben en een dak boven hun hoofd. Dit creëert ruimte om te werken aan andere (gezondheids)problemen. Investeren op bestaanszekerheid verbetert het welzijn van inwoners en vermindert de uitgaven van de Wmo en Jeugdzorg.

⁵ Maatschappelijke ondersteuning in beeld, XpertiseZorg, 2022

WAT ZIEN WE IN WAALWIJK?

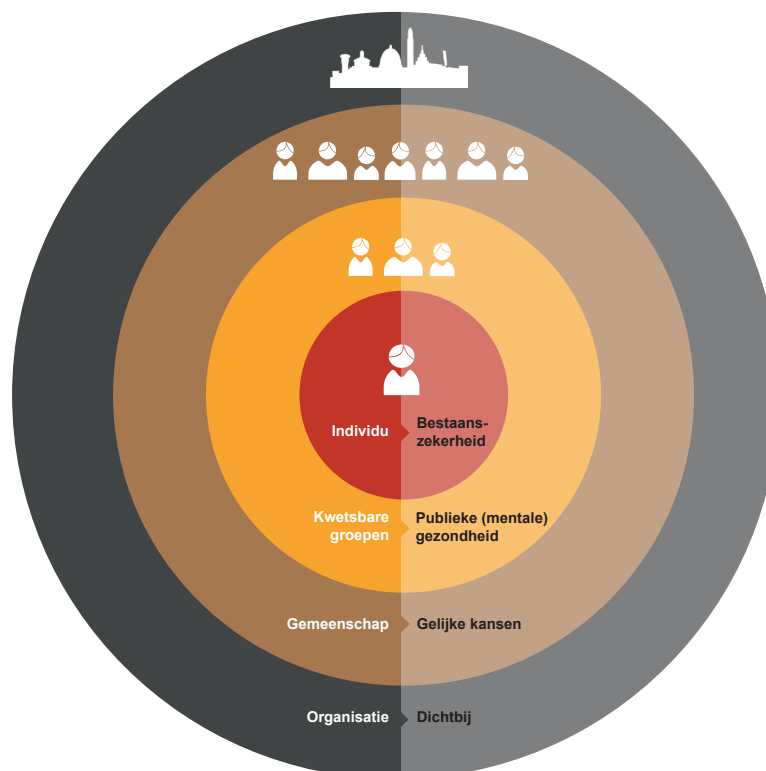
3.4 Recent gemaakte keuzes

We zien toenemende wachtlijsten bij TWIJZ (en bij zorgaanbieders). Dit komt zowel door eerdere keuzes van de organisatie als door externe factoren zoals de lastige arbeidsmarkt en een toenemende vraag. Het college onderzoekt de mogelijkheden om zakelijker te indiceren. Hiermee bedoelen we dat de verordeningen en beleidsregels Wmo en Jeugd alleen ruimte laten voor het toekennen van voorzieningen die wettelijk verplicht zijn. Tegelijkertijd zet het college meer in op preventie. Hiermee willen we voorkomen dat problemen ontstaan of groter worden dan noodzakelijk. We willen de mogelijkheid krijgen om in te grijpen aan de basis. Uitbreiding van het voorliggend veld is voor het college hierbij cruciaal om het beleid bij de zorgtoegang te versoberen. Deze ontwikkelingen nemen we als speerpunt mee in de koersbepaling.

WAALWIJKSE UITGANGSPUNTEN

4.1 Uitgangspunten

We kijken goed naar ontwikkelingen in Nederland en naar de Waalwijkse samenleving. We willen recht doen aan mensen die in een kwetsbare positie zitten. Tegelijkertijd willen we vooral insteken op het voorkomen dat mensen daarin terechtkomen. Daarom werken wij op verschillende niveaus aan het sociaal domein. Hierbij beseffen we ons dat we niet alle landelijke en systemische problemen in het sociaal domein kunnen oplossen. We kijken dus vooral naar wat we lokaal kunnen beïnvloeden.

- ▶ **Bestaanszekerheid op orde**
- ▶ **Publieke (mentale) gezondheid**
- ▶ **Gelijke kansen**
- ▶ **Dichtbij**

WAALWIJKSE UITGANGSPUNTEN

Bestaanszekerheid op orde

Bestaanszekerheid houdt in dat iemand de beschikking heeft over de middelen voor het levensonderhoud om aan de samenleving mee te kunnen doen. Mensen die kampen met schulden, geen woning hebben, uit huis gezet (dreigen te) worden of in een onveilige situatie zitten, verliezen de basis onder hun bestaan. Zij hebben of ervaren geen bestaanszekerheid. Tot die basis terug is, heeft het weinig zin deze mensen hulp te bieden voor alle andere problemen die zij doorgaans hebben. Zijn de zorgen over de basis weg, dan is er op andere terreinen vaak minder hulp en ondersteuning nodig. Omdat mensen dan weer de ruimte in hun hoofd krijgen om aan een betere toekomst te denken. We voorkomen dat levensgebeurtenissen zoals een scheiding of een overlijden leiden tot het bedreigen van de bestaanszekerheid. In deze situaties zorgen we er zoveel mogelijk voor dat inwoners de zekerheid hebben van een dak boven hun hoofd, van voldoende inkomen, van de afwezigheid van schulden en het kunnen opgroeien in een veilige omgeving. Dit uitgangspunt is gericht op het individu of het gezin.

Publieke (mentale) gezondheid

Datgene wat bijdraagt aan gezondheid en zingeving dat ontstaat door ontmoetingen kunnen we niet afdwingen. Wel kunnen we de kans vergroten dat mensen diegene –toevallig- tegenkomen die ze vooruithelpt en vice versa. Daarvoor moeten we bruggen bouwen over bestaande groepen heen. We zetten in op het bouwen van sociale steunstructuren. We creëren laagdrempelige (indicatievrije), collectieve voorzieningen en maken de keuze om minder de nadruk te leggen op ziekte, klachten en gezondheidsproblemen. Het accent ligt op mensen zelf, op veerkracht, het herstel van stress en tegenslag en op datgene wat het leven voor hen betekenisvol maakt. Als we dit op de juiste manier doen moedigen we (kwetsbare) inwoners aan om meer regie te voeren over hun eigen leven en minder afhankelijk te worden van (zorg)professionals. Bovendien gaan door de vermindering van het aantal indicaties de administratieve lasten voor de inwoners en gemeente omlaag. Dit uitgangspunt is gericht op (kwetsbare) groepen in de samenleving.

Gelijke kansen

We zetten in op het verbeteren van de leefomstandigheden van inwoners en wijken. We willen de kansenongelijkheid verkleinen en de sociaaleconomische omstandigheden van (kwetsbare) wijken verbeteren. Dit uitgangspunt is gericht op de gemeenschap.

Dichtbij

We werken zo lokaal mogelijk aan het sociaal domein. De ondersteuning is pas duurzaam als we een basis leggen in de eigen buurt of wijk. We nemen daarom wijken en buurten als uitgangspunt en kijken van daaruit op welk niveau we onderdelen van het sociaal domein organiseren. Alleen als we het vanwege de complexiteit lokaal niet kunnen organiseren willen we de samenwerking opschalen naar grotere verbanden. We proberen zo goed mogelijk beleidsterreinen en partners aan elkaar te verbinden. Dit uitgangspunt is gericht op de Waalwijkse samenleving met lokale partners.

WAALWIJKSE UITGANGSPUNTEN

4.2 Van uitgangspunten naar keuzes

De uitgangspunten uit hoofdstuk 4 zijn de principes waar we (nieuw) beleid aan toetsen. Tegelijkertijd geeft dit nog veel ruimte om beleidsaccenten te leggen. Daarom willen we dit verder invulling geven aan de hand van een strategietabel. De werking hiervan leggen we hieronder uit.

Eerst bekijken we welke verschillende beleidsopties we hebben. Beleidsopties zijn keuzemogelijkheden op allerlei thema's die onder de uitgangspunten vallen. Deze keuzes staan niet los van elkaar. We moeten een reeks logische, consistente keuzes maken om tot een samenhangend beleid te komen. Sommige keuzes gaan namelijk goed samen en versterken elkaar, terwijl andere elkaar uitsluiten. De combinatie van deze samenhangende keuzes noemen we scenario's.

We vragen de raad daarom niet om op alle verschillende beleidsopties een keuze te maken. We werken de beleidsopties uit in vier scenario's. Hier kan de raad vervolgens het best passende scenario voor Waalwijk uit kiezen. Hieronder presenteren we eerst alle beleidsopties, die in bijlage II verder worden toegelicht. Daarna presenteren we de vier scenario's.

KEUZES

5.1 Beleidsopties

Hieronder hebben we de vier uitgangspunten (bestaanszekerheid, publieke (mentale) gezondheid, gelijke kansen en dichtbij) uitgewerkt aan de hand van thema's. Bij ieder thema staan drie of vier keuzes die, van links naar rechts, toenemend zijn in de mate van intensiteit. Deze thema's zien wij als de belangrijkste onderwerpen binnen ieder uitgangspunt. Er zijn natuurlijk meer onderwerpen dan alleen deze. Naar onze inschatting zijn dit echter degene met de meeste invloed op onze lokale samenleving. We laten deze tabel zien om de raad inzicht te geven hoe het college globaal invulling geeft aan de scenario's. *We willen nogmaals aangeven dat we van de raad niet vragen op ieder thema een keuze te maken omdat willekeurig gekozen thema's niet leiden tot een navolgbare koers. We vragen de raad om één van de vier logisch samenhangende scenario's te kiezen.*

OVERZICHT BELEIDSOPTIES

Bestaanszekerheid	Schulden	Reguliere schuldhulpverlening	Sneller perspectief bieden via sanering en perspectiefonds	Sneller perspectief bieden en versterken basisvaardigheden	Brede schuldenaanpak en lokale preventie allianties
	Uithuiszettingen (vanwege betalingsachterstanden)	De gemeente speelt geen rol	Geen uithuiszettingen van gezinnen met schoolgaande kinderen	Geen uithuiszettingen van kwetsbare inwoners	Geen uithuiszettingen
	Verlies van inkomen	Continuëren beleid uitgevoerd door Baanbrekers	Bij wijzigingen in de P-wet zoeken we maximale beleidsruimte	We zoeken de maximale beleidsruimte en voeren experimenten uit om het inkomen te verhogen	
	Maatpact	Gering centraal budget op basis van een signaal	Ruimer budget toe te kennen door een doorbraakteam	Ruimer budget toe te kennen door alle interne medewerkers	Ruim budget voor professionals binnen en buiten de organisatie
	Werk	Ondersteunen mensen met afstand tot de arbeidsmarkt vanuit P-wet	We ondersteunen mensen zonder uitkering naar de arbeidsmarkt	Alle inwoners met een uitkering bieden we een baan (basisbaan)	
Publieke (mentale) gezondheid	Maatschappelijke activering	Voor mensen met bijstandsuitkering	Iedereen die zich meldt bij TWIJZ	Iedereen die zich meldt bij TWIJZ en in enkele (kwetsbare) wijken	Alle inwoners van Waalwijk
	Indicatievrij	Alleen dagbesteding volwassenen	Dagbesteding en individuele begeleiding volwassenen	Dagbesteding voor volwassenen en individuele begeleiding jeugd	Alle voorzieningen zoveel mogelijk indicatievrij
	Inloop/WIJ-dienstencentra	Behouden	Uitbreiden naar kwetsbare wijken	Uitbreiden naar alle wijken	
	Kosten gebruik WIJ	Behouden	Koffie en thee gratis	Koffie, thee en maaltijden gratis	Volledig gebruik gratis
	Opbouwwerk	Niet	In kwetsbare wijken	In alle wijken	
Gelijke kansen	Doelgroepen	We reserveren geen middelen voor specifieke doelgroepen	We reserveren extra middelen voor een beperkt aantal doelgroepen	We reserveren extra middelen voor alle kwetsbare groepen	
	Armoede	Verzachten van armoede tot 110% van de bijstandsnorm	Verzachten van armoede tot 120% van de bijstandsnorm	Verzachten van armoede tot 120-130 % en aanpak generatiearmoede	Verzachten van armoede naar 130+ % en aanpak generatiearmoede
	Wijken	Wijken met een lage SES	Wijken met een lage en gemiddelde SES	In alle wijken	
	Gelijke kansen	Geen specifiek beleid	Beleid geïntegreerd in bestaand beleid	Beleidsontwikkeling gelijke kansen	
Dichtbij	Samenwerking gemeentes	Wmo: lokaal PW: Langstraat JW en BW: regionaal	Wmo en BW: lokaal PW: Langstraat JW: regionaal	Wmo, BW en JW: lokaal PW: Langstraat	Alles lokaal
	Inrichting TWIJZ + vrij toegankelijke zorg	TWIJZ indicatiestelling en vrij toegankelijke zorg	TWIJZ alleen indicatiestelling. Zelfstandig functionerende professionals die zorg bieden	TWIJZ alleen indicatiestelling. Lokale teams voor vrij toegankelijke zorg	
	Indicatiestelling	Ontmoedigen	Sober	Uitgebreed	
	Aansturing samenwerking	Laissez-faire	Participerend	Regisserend	

KEUZES

5.2 Uitgewerkte scenario's

Op basis van de beleidsopties uit paragraaf 5.1 komen we tot vier scenario's.

De uitwerking hiervan is te vinden in bijlage II.

De scenario's geven we de volgende namen mee:

- Scenario 1: Compensatie
- Scenario 2: Kwetsbare gezinnen
- Scenario 3: Kwetsbare mensen
- Scenario 4: Samenlevingsopbouw

Ieder scenario biedt uitgangspunten voor het verder op te stellen beleid. Het is aan de raad om te bepalen welk van deze scenario's uiteindelijk het best aansluit bij de ambities en mogelijkheden van de gemeente Waalwijk.

Hieronder staan de uitgewerkte scenario's. We hebben het in dit koersdocument over de gewenste inhoudelijke richting van het sociaal domein in Waalwijk. De financiële uitwerking volgt in de beleidsplannen die hierna uitgewerkt worden. We geven een bandbreedte aan voor de benodigde investeringen. Dit is een 'educated guess'; een inschatting op basis van ervaring. De daadwerkelijke kosten zijn afhankelijk van de vervolkeuzes in de beleidsplannen.

Scenario 1: Compensatie

We compenseren inwoners voor hun beperking als zij niet kunnen participeren. Dat doen we nu ook al, grotendeels via individuele indicaties. In dit scenario verandert er weinig ten opzichte van de huidige situatie. We zetten licht in op positieve gezondheid door het gebruik van de WIJ-dienstencentra aan te moedigen en door het indicatievrij maken van de dagbesteding aan volwassenen. Daarnaast vergroten en versterken we de preventieve inzet gericht op jeugd. De inrichting van TWIJZ blijft grotendeels hetzelfde. De professionals die zorg leveren in het voorliggende veld zetten we in een team bijeen en vallen onder TWIJZ.

Bandbreedte investering: Geen. Besparingen en investeringen al opgenomen in de begroting

We verwachten een klein financieel voordeel in de komende jaren. Er is iets minder individuele begeleiding nodig, omdat er meer dagbesteding is. Deze is echter al opgenomen als bezuiniging in de begroting.

Per saldo nemen het komende decennia de uitgaven in het sociaal domein behoorlijk toe, vanwege de grote groep ouderen die een beroep gaat doen op de Wmo en voor de grote groep arbeidsmigranten. Hiervoor hebben we weinig algemene voorzieningen gerealiseerd waar zij terecht kunnen en zijn daarom aangewezen op geïndiceerde zorg. De extra kosten worden in dit scenario veroorzaakt door de grote inzet op maatschappelijke activering in kwetsbare wijken. We willen zorgen dat zoveel mogelijk mensen maximaal actief worden op de arbeidsmarkt of binnen het vrijwilligerswerk.

Maatschappelijke impact

Voor inwoners betekent dit scenario dat veel bij hetzelfde blijft. Wat verandert is de extra inzet op het vergroten van veerkracht van inwoners en ten tweede de laagdrempelige vorm van dagbesteding voor volwassenen. Voor jeugd komt meer focus op het voorliggend veld en preventie.

Volwassen inwoners die gebruik maken van dagbesteding bepalen in dit scenario zelf hoe vaak en binnen welke locatie ze gebruik maken van het aanbod. Bij voorkeur subsidiëren we dagbesteding in alle kernen, zodat inwoners dichtbij gebruik kunnen maken.

We verwachten op termijn dat de zorgvraag dusdanig toeneemt, door de groei van het aantal ouderen, dat we te weinig in het voorliggende veld hebben georganiseerd om dat goed op te vangen.

Voordelen

- Vraagt weinig verandercapaciteit van de gemeente
- Lage investering de komende jaren
- Sluit aan bij de beheersmaatregelen sociaal domein

Nadelen

- Door de groei van het aantal ouderen is het aanbod voorliggend op termijn onvoldoende
- Groot aandeel geïndiceerde (kostbare) zorg. De kosten gaan fors toenemen
- Door personeelstekorten is continuïteit en beschikbaarheid van geïndiceerd aanbod niet gegarandeerd

Advies

Ons advies is negatief voor dit scenario. De financiële houdbaarheid op de langere termijn en de beperkte maatschappelijke impact zorgen ervoor dat dit geen duurzame keuze is. Daarnaast past het naar onze inschatting niet binnen de ambitie zoals geformuleerd in het coalitieakkoord. We willen daarin niet alleen de nadruk leggen op het individu, maar op zijn of haar plek in de samenleving.

We denken dat in dit scenario de houdbaarheid van het lokale sociaal domein onder druk blijft staan en mogelijk in gevaar komt. Dit scenario vraagt de eerste jaren weinig aanvullende financiële middelen en kan voorsorteren op een regionale aansturing van het sociaal domein.

Scenario 2: Kwetsbare gezinnen

In dit scenario zetten we vooral in op gezinnen met (schoolgaande) kinderen. We zorgen dat zij niet onder het bestaansminimum zakken. We proberen de situatie van kinderen die opgroeien in kwetsbare omstandigheden te verbeteren. We zetten voor ouders in op positieve gezondheid en voor de kinderen op veilig opgroeien. Dit doen we door een groot deel van de zorg indicatievrij aan te bieden. Voor kinderen in kwetsbare wijken organiseren we dat er lokaal vrij toegankelijke buurtteams zijn die ondersteuning bieden. De inrichting van TWIJZ verandert omdat we veel hulpvragen opvangen met buurtteams. TWIJZ verzorgt alleen nog vanuit een centrale locatie indicaties. Doordat we meer zorg indicatievrij verlenen neemt het aantal beschikkingen af.

Bandbreedte investering: €500.000 - €1.000.000,- per jaar. We verwachten een extra investering van enkele miljoenen in deze bestuursperiode, die zich op middellange termijn terugverdient)

We verwachten met dit scenario een beperkt financiële stijging in de komende jaren. De stijging komt vooral doordat we investeren in vrij toegankelijke (jeugd)zorgprofessionals in de kwetsbare wijken. Dit kan oplopen tot een miljoen per jaar. Omdat we aan de slag gaan met het voorliggend veld en er in de kwetsbare wijken buurtteams zijn, worden veel vragen (preventief), voorliggend opgelost. De effecten hiervan zijn dat er minder geïndiceerde individuele begeleiding nodig is en er in de kwetsbare wijken minder multiprobleem situaties ontstaan. Deze vermindering van de kosten is echter deels al opgenomen als bezuiniging in de begroting. Er zijn extra kosten door de inrichting van buurtteams in kwetsbare wijken en door de inzet op maatschappelijke activering in alle wijken. Deels is dit het anders verdelen van bestaande middelen en deels zijn nieuwe financiële middelen nodig. We verwachten dat dit scenario op middellange termijn licht financieel positief uitvalt.

Maatschappelijke impact

Voor gezinnen betekent dit scenario dat we meer dan voorheen voorkomen dat gezinnen onder het bestaansminimum zakken. Daarnaast verlaagt het risico op generatiearmoede. We weten dat hierdoor op lange termijn de kosten verlagen en de maatschappelijke impact groot is. Wat verder verandert is veel meer indicatievrij aanbod voor alle inwoners en de inzet van buurtteams in kwetsbare wijken waardoor de drempel om gebruik te maken van zorg en ondersteuning verlaagt. Dit levert op de korte termijn op dat inwoners snel geholpen kunnen worden en zorgt op de lange termijn dat een stapeling van problemen minder snel ontstaat. Er is daardoor minder sprake van (langdurige) uitval op school en werk en de kans op een stigma verlaagt aanzienlijk.

Wij verwachten met dit scenario, meer dan in het eerste scenario, dat de groei van het aanbod in het voorliggend veld zorgt voor vermindering van de zorgvraag. Echter deze vermindering zal niet voldoende zijn om de vraag van het groeiend aantal ouderen in alle wijken op te vangen. Dit scenario zorgt voor maatschappelijke impact, maar dit zal niet door alle inwoners in alle wijken zo worden ervaren.

Voordelen

- Voor gezinnen betekent dit scenario dat hun bestaanszekerheid veel meer gegarandeerd is.
- Dit scenario zorgt voor terugdringing van generatiearmoede.
- Drempelverlaging voor toegang tot zorg en ondersteuning door een grotere inzet op indicatievrije (inloop)voorzieningen waardoor minder indicaties.
- De verhoging van de investeringen zijn te overzien.

Nadelen

- Doordat er geen opbouwwerk is in alle wijken blijft een deel van de inwoners gebruik maken van maatwerk op basis van een indicatie.
- Doordat er vooral aandacht wordt besteed aan gezinnen zal de (groeierende) groep ouderen en alleenstaande arbeidsmigranten minder profiteren.

Advies

Ons advies is licht positief. Wij denken dat de meest kwetsbare groep (jonge) inwoners er met dit scenario op vooruit gaat. Een deel van de druk op het sociaal domein wordt teruggedrongen. Tegelijkertijd verwachten we een gemis van opbouwwerk in de overige wijken, waar een groter beroep blijft op de geïndiceerde zorg. Voor de gezinnen in de kwetsbare wijken past dit scenario binnen de ambities van het coalitieakkoord, maar in andere wijken en voor andere doelgroepen zijn minder hulpmiddelen voor inwoners om aan de eigen gezondheid te werken aanwezig.

Scenario 3: Kwetsbare mensen

In dit scenario zetten we in op alle kwetsbare mensen in de kwetsbare wijken en in wijken met een gemiddelde sociaaleconomische status. In dit scenario is meer aandacht voor kwetsbare ouderen en andere kwetsbare mensen, los van hun gezinssituatie. We accepteren dat een deel van hen niet mee kan doen aan het reguliere arbeidscircuit. Daarom continueren we de inzet van maatschappelijke activering. Naast dagbesteding willen we dat ook individuele begeleiding zoveel als mogelijk indicatievrij is. We organiseren de Wmo en Beschermd wonen lokaal en onderzoeken waar we de vrijheid hebben om dit ook voor de Jeugdwet te doen.

Bandbreedte investering: €1.000.000 - €2.500.000,- per jaar.

Wij verwachten dat de eerste jaren in dit scenario de kosten hoger zijn. Er moet geïnvesteerd worden in voorliggende voorzieningen, in buurtteams en in maatschappelijke activering. Het aantal mensen met een indicatie zal niet meteen dalen omdat we mensen hun lopende indicatie niet afnemen. Het aandeel ouderen stijgt fors en doordat veel voorzieningen laagdrempelig toegankelijk zijn zal de doelgroep die gebruik maakt van ondersteuning stijgen. Voordeel van dit laatste is dat meer mensen eerder geholpen worden waardoor er minder zware problematiek optreedt met aanzienlijk hogere kosten. In dit scenario bieden we ook perspectief aan (kwetsbare) arbeidsmigranten. Op termijn verwachten we in dit scenario dat de kosten een stuk lager zijn als de kosten die we zouden hebben op basis van geïndiceerde zorg. De kosten voor TWIJZ zullen in dit scenario dalen omdat er veel minder sprake is van indicatiestelling.

Maatschappelijke impact

De maatschappelijke impact is hoog. We zetten in op bestaanszekerheid voor alle kwetsbare mensen. Uit de bevindingen van Maatpact blijkt dat als de bestaanszekerheid gegarandeerd is er veel minder gezondheidsproblematiek optreedt. Als er alsnog gezondheidsproblemen optreden is het veel beter behandelbaar en wordt het minder vaak multiproblematiek. Omdat we meer voorliggende voorzieningen creëren en inzetten op meedoen voor alle inwoners in wijken met een lage en gemiddelde sociaaleconomische status zullen veel meer inwoners merken dat er een verandering gaande is. Daarnaast gaan we de jeugdzorg veel meer zelf organiseren en kunnen we deze zorg beter aan laten sluiten bij de lokale situatie. Omdat we ook de Wmo en Beschermd wonen organiseren kunnen we de ondersteuning beter op elkaar aan laten sluiten en kunnen we veel meer inzetten op participatie.

Voordelen

- De meeste voorzieningen zijn zonder indicatie te bezoeken.
- Er is voor inwoners in kwetsbare wijken en inwoners in wijken met een gemiddelde economische status meer aandacht voor ondersteuning en participatie.
- We organiseren zoveel mogelijk lokaal.
- Voor kwetsbare mensen is het bestaansminimum gegarandeerd waardoor de kosten voor zorg en ondersteuning zullen dalen.

Nadelen

- Omdat er alleen opbouwwerk is in kwetsbare en gemiddelde wijken doen inwoners van andere wijken vaker een beroep op maatwerkvoorzieningen.
- Er zal meer gevraagd worden van de ambtelijke organisatie om alles te organiseren. Hierbij zal vooral de eerste jaren veel extra inzet gevraagd worden voor de lokale organisatie van de jeugdzorg
- Grote (aanbestedings)risico's bij het lokaler organiseren van de jeugdwet.

Advies

Ons advies is positief. Wij denken dat met dit scenario de druk op het sociaal domein op de lange termijn wordt teruggedrongen. De administratieve lasten blijven gelijk. Er zijn minder indicaties nodig. Tegelijkertijd hebben we veel ambtelijke inzet nodig om de jeugdwet lokaler te organiseren. De integrale inzet op preventie leidt tot minder zorg. Dit bespaart op de kosten, maar is vooral van waarde voor de inwoners die het betreft. Daarnaast zijn we beter voorbereid op de grote groep ouder wordende inwoners en arbeidsmigranten die ondersteuning vragen. Het is dus een houdbaar scenario op de lange termijn.

Scenario 4: Samenlevingsopbouw

We verschuiven de aandacht volledig van zorg naar samenredzaamheid en gelijke kansen. We steken in op de vaardigheden van inwoners voor het versterken van hun gezondheid en de kwaliteit van de woon- en leefomgeving. Dit doen we in alle wijken. We investeren in hulpmiddelen, mensen en methodieken waardoor mensen altijd dichtbij kunnen werken aan een gezond en zinvol leven. Omdat we zoveel mogelijk vrij toegankelijk en voorliggend maken, ontmoedigen we de toegang tot 2e-lijns zorg.

We investeren in vrij toegankelijke zorgprofessionals in alle wijken. We breiden maatschappelijke activering uit en we zorgen voor een buurtgericht netwerk van kleine en grote inloopvoorzieningen. We organiseren de voorzieningen en de zorg zo lokaal mogelijk. Het liefste op wijk- en buurniveau. Daarnaast werken we gemeente breed (dus niet alleen binnen het sociaal domein) aan een beleid om kansenongelijkheid terug te dringen.

TWIJZ komt op grote afstand en ontmoedigt de toegang tot zorg. Alleen de mensen die totaal geen regie over hun eigen leven kunnen voeren (ook niet met behulp van de mensen om zich heen) komen in aanmerking voor een maatwerkoplossing.

Bandbreedte investering: €2.500.000 - €5.000.000,- per jaar

Dit scenario vraagt om grote investeringen. Er moeten in alle buurten laagdrempelige voorzieningen komen en professionals die in de buurten aanwezig zijn. Daarnaast investeren we breed in de gemeente in gelijke kansen en het tegengaan van armoede. We verwachten dat in dit scenario de investering groter is dan de besparing die we halen met de grote vermindering van indicaties.

Maatschappelijke impact

De maatschappelijke impact is fors. We verkleinen en doorbreken generatieproblematiek. Dit effect werkt decennialang door. Daarnaast gaat de algehele gezondheid in alle lagen van de bevolking erop vooruit.

Voordelen

- Aanpak ongelijke kansen en generatieproblematiek. Op de lange termijn grote meerwaarde voor de samenleving.
- We doen een groot beroep op de gezondheidsvaardigheden van inwoners en versterken die.
- Breed netwerk van voorzieningen die laagdrempelig bereikbaar zijn.

Nadelen

- Vraagt een grote ambtelijke capaciteit en kwaliteit. Die is lastig te realiseren in de huidige arbeidsmarkt.
- Vraagt grote investeringen, die we op de korte- en middellange termijn niet terugverdienen met de vermindering van indicaties.
- Lange doorlooptijd. Realiseren we niet (volledig) in de huidige bestuursperiode.

Advies

Ons advies is negatief. Hoewel de maatschappelijke impact groot is, vraagt dit scenario grote investeringen. Zowel in het sociaal domein zelf als in de capaciteit die nodig is om het uit te voeren. Bovendien gaan we erg veel tegelijkertijd doen, waardoor het lastig is het overzicht te bewaren. Het past inhoudelijk goed bij het coalitieprogramma, maar vraagt een investering die niet aansluit bij de financiële situatie van de gemeente.

HOE VERDER

Na het vaststellen van de nieuwe koers is het van belang dat we de effecten ervan in de praktijk zien. We willen daarom de voortgang van de koers monitoren en periodiek evalueren. In dit hoofdstuk werken we uit hoe we de koers willen operationaliseren en hoe we rapporteren over de voortgang.

6.1 Planning: beleid- en uitvoeringsplannen

De nieuwe koers heeft een grote impact op de werkzaamheden van TWIJZ en TMAO. Hieronder geven wij een overzicht van de belangrijkste beleidsplannen/velden waar de nieuwe koers invloed op heeft en wanneer we die aanpassen op de nieuwe koers. Hiermee borgen we dat de koers daadwerkelijk geïmplementeerd wordt en geven we de raad sturingsmogelijkheden.

In deze beleidsplannen komen de concrete doelen te staan die we willen behalen. Ook leggen we de raad in een deel van deze documenten de financiële consequenties voor. Tegelijkertijd geven we inzicht in de onderwerpen die niet binnen de koers passen en waar we dus mee stoppen.

De planning hieronder is een inschatting. Op basis van veranderende omstandigheden en voortschrijdend inzicht kunnen we dit nog aanpassen.

Wat	Gepland voor
<i>Inrichting TWIJZ</i>	Q4 2023
<i>Jeugdbeleid</i>	Q3 2023
<i>Kansengelijkheid in onderwijsbeleid</i>	Q4 2023
<i>Maatschappelijke activering</i>	Q2 2023
<i>Mantel- en respijtzorgbeleid</i>	Q3 2023
<i>Narratief evalueren</i>	Q3 2023
<i>Nota bestaanszekerheid</i>	Q3 2023
<i>Sociale gezondheidsnota</i>	Q4 2023
<i>Subsidiebeleid</i>	Q1 2024
<i>Uitvoeringsprogramma jeugd</i>	Q1 2023
<i>Veiligheidsbeleid</i>	Q2-3 2023
<i>Vrijwilligersbeleid</i>	Q2 2023
<i>Wij-dienstencentrabeleid</i>	Q4 2023
<i>Wmo beleidsplan (inclusief ouderenbeleid)</i>	Q4 2022 / Q1 2023
<i>Woon-zorgvisie</i>	Q2 2023

HOE VERDER

6.2 Monitoring en bijsturing

Wat levert het op?

Om te kunnen monitoren moet we weten wat we beogen te bereiken. In het geval van het sociaal domein zijn dat maatschappelijke effecten. Hieronder zetten we samengevat het belangrijkste resultaat van de vier scenario's.

<i>Compensatie</i>	<i>Het vergroten van veerkracht van inwoners door de inzet van meer publieke voorzieningen.</i>
<i>Kwetsbare gezinnen</i>	<i>Het vergroten van de bestaanszekerheid en de veerkracht van kwetsbare gezinnen. Dit doen we door de omstandigheden waarin kinderen opgroeien te verbeteren en door de inzet op preventie en publieke voorzieningen.</i>
<i>Kwetsbare inwoners</i>	<i>Het vergroten van de bestaanszekerheid en de veerkracht van kwetsbare inwoners. Dit doen we door de omstandigheden waarin mensen leven te verbeteren en door de inzet op preventie en publieke voorzieningen.</i>
<i>Samenlevingsopbouw</i>	<i>We vergroten de kanselijkheid en verbeteren de sociaaleconomische status van Waalwijk. Dit doen we doordat er door de hele stad vrij toegankelijke voorzieningen zijn. Daarnaast werken we actief aan het verminderen van (de effecten van) armoede.</i>

Bewonersparticipatie

We willen de inwoners van Waalwijk actief betrekken bij de nieuwe koers. Zowel bij het uitwerken van de koers als de evaluatie van de koers willen we gebruik maken van de informatie en kennis die in de samenleving aanwezig is. Dit werken we in de onderliggende plannen verder uit en we rapporteren hierover aan de raad.

Rapportage

We willen jaarlijks deze koers evalueren, te beginnen in 2024. Ons voorstel is om dit te koppelen aan de P&C cyclus en bij de begroting in te brengen. De rapportage kent drie onderdelen:

- De financiële effecten
- De voortgang op de doelen (incl de doelen van de onderliggende beleidsdocumenten)
- De narratieve evaluatie

Gezamenlijk zorgen deze elementen voor een beeld van de voortgang. Op basis hiervan kan de raad, indien gewenst, bijsturen. Daarnaast ontwikkelen we een monitor sociaal domein, waarin we belangrijke kerncijfers kunnen monitoren.

HOE VERDER

Doelen

In de inleiding van de koers geven we aan dat het nog teveel ontbreekt aan effectiviteit, dat de kosten te hoog zijn en dat we een duurzame verandering willen bereiken. Op die drie onderdelen willen we dan ook doelen stellen waarover we rapporteren. Dat doen we door middel van een beperkt aantal indicatoren. Verdere uitwerking van doelen en indicatoren volgen in de beleidsplannen.

We zien onderstaande doelen als ambities; het geeft ons een richting. We hebben de afgelopen jaren ook gezien dat de fluctuaties in het sociaal domein onvoorspelbaar zijn en lang niet altijd beïnvloedbaar. We willen daarom, naast doelen, ook werken aan inzicht in de impact van ons beleid.

Kosten omlaag

We willen op termijn de kosten van individuele voorzieningen in het sociaal domein verlagen. De rekenmethode die we hiervoor gebruiken lichten we in de voetnoot¹ toe. Doel: de kosten van de maatwerkvoorzieningen in de Wmo en Jeugdwet nemen af met:

- Scenario 1: 5%
- Scenario 2: 10%
- Scenario 3: 17,5%
- Scenario 4: 25%

Dit is niet de netto besparing. We investeren namelijk in andere vormen van ondersteuning. Daarom stellen we ons het aanvullende doel dat voor de scenario's 1, 2 en 3 de extra uitgaven in 2030 niet meer zijn dan de besparingen die het oplevert.

Effectiviteit verhogen

We willen de middelen die we inzetten effectiever gebruiken. Hiervoor vergelijken we onszelf met andere gemeenten én kijken we naar de waardering van de welzijnsvoorzieningen (in de veronderstelling dat we die meer gaan gebruiken). In de vergelijking met andere gemeenten houden we rekening met het feit dat de gemeente Waalwijk verhoudingsgewijs meer kwetsbare wijken heeft. Doel: we willen het percentage inwoners dat gebruik maakt van de Wmo en Jeugdwet verlagen naar:

	Nu	N. Brabant	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Jeugdwet	12,1%	9,5%	12%	11%	11%	10%
Wmo*	7,1%	7,1%	7%	7%	6,3%	6,%

* We houden voor de Wmo geen rekening met de stijging van het aantal ouderen. De percentages stijgen (of dalen) mee met het gemiddelde percentage van heel Noord-Brabant. Zo blijft de verhouding steeds gelijk, maar kan het precieze percentage veranderen.

Een belangrijk onderdeel van de effectiviteit verhogen, naast het bepalen van het percentage mensen dit individuele zorg krijgt, is onderzoeken in welke mate inwoners ervaren dat we in (kwetsbare) wijken werken aan publieke gezondheid.

¹ We nemen de gemiddelde stijging in aantallen cliënten en de kosten van zowel de Wmo als jeugdwet in de periode 2015-2022. Die gemiddelde stijging trekken we door naar 2030. Omdat we voorzien dat de kosten toenemen door inflatie, en de aantallen toenemen vanwege het stijgende aantal ouderen en de arbeidsmigranten, nemen we een extra stijging op van 15% op aantallen én kosten in 2030.

HOE VERDER

Om dit te meten gebruiken we het leefbaarheidsonderzoek. We kijken naar de score op de welzijnsvoorzieningen en de buurtcentra. Hier willen we namelijk (significante) verbeteringen zien. Doel: De waardering voor kwaliteit van de welzijnsvoorzieningen en buurtcentra neemt toe tot:

	Nu	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Welzijnsvoorzieningen	6,3	6,5	6,8	7,3	8
Buurtcentra	6,3	6,5	6,8	7,3	8

We weten dat de overgang naar een andere visie op ondersteuning kan leiden tot inwoners die minder tevreden zijn over de werkwijze van TWIJZ. We bieden namelijk andere oplossingen en ondersteuning dan inwoners gewend zijn. We willen dat de tevredenheid niet té laag wordt, recent scoorden we op de Wmo nog een 7,8 op cliënttevredenheid. Doel: de tevredenheid van inwoners over de dienstverlening van TWIJZ zakt niet onder de 6,5.

Duurzame verandering

Het ontbreekt ons momenteel nog teveel aan inzicht in de impact en betekenis van ons beleid in het sociaal domein. De focus op de aantallen en indicaties zijn meetbaar maar geven ons te weinig inzicht in waar het echt om gaat: de maatschappelijke opgave die we als gemeente hebben. Deze opgave laat zich niet goed vangen in meetbare doelen. We moeten dus op zoek naar een alternatief.

Dat alternatief is het ophalen van verhalen bij inwoners en stakeholders over de uitgangspunten van de koers. Een enkel verhaal levert weinig structurele kennis op en is niet geschikt als verantwoordingsinstrument. Echter, als we consequent verhalen ophalen in de samenleving en deze analyseren, kunnen we daarin patronen ontdekken. Patronen over de werking van de nieuwe koers en over de samenleving. Dit noemen we narratief evalueren.

Ons voorstel is dan ook om naast financiële, cijfermatige informatie vooral in te steken op het verkrijgen van kwalitatieve informatie. Hierdoor komen beleid en de uitwerking daarvan in de uitvoering beter in beeld. Dit geeft de raad handvatten om, meer dan de afgelopen jaren, te sturen op effecten in het sociaal domein en haar controlerende taak uit te voeren. We maken dan gebruik van de informatie die in de samenleving aanwezig is om beleid te evalueren en bij te sturen. Wij beseffen ons dat deze vorm van effectmeting een wezenlijke verandering is ten opzichte van de huidige verantwoordingsmethodes. We werken dit dan ook uit in een aparte notitie waarbij we stilstaan bij de werkwijze en implementatie van narratief evalueren.

Bijlage I:

sociaaleconomische status wijken

Wijk	Sociaal-economisch	Zorg-consumptie	Aandachts-wijk?	Opmerkingen	Aandacht voor in scenario('s)
Centrum	Gemiddeld	Hoog	Ja		1, 2, 3, 4
Besoijen	Gemiddeld	Gemiddeld	Nee		
Baardwijk	Laag	Gemiddeld	Ja	Inwoners waarderen hun buurt significant lager	1, 2, 3, 4
Laageinde	Laag	Hoog	Ja		1, 2, 3, 4
Antonius parochie	Laag	Hoog	Ja		1, 2, 3, 4
Bloemenoord	Laag	Gemiddeld	Nee		2, 3, 4
Zanddonk	Laag	Gemiddeld	Nee		2, 3, 4
Meerdijk	Hoog	Laag	Nee	Hoogste leefbaarheidsscore. Veel ouderen	4
De Hoef	Laag	Gemiddeld	Nee	Weinig ouderen	2, 3, 4
Sprang	Hoog	Laag	Nee	Opvallend laag zorggebruik	4
Vrijhoeve	Gemiddeld	Gemiddeld	Nee		3, 4
Capelle / Nieuwe Vaart	Hoog	Laag	Nee	Opvallend laag zorggebruik	4
Landgoed Driessen	Hoog	Laag	Nee	Afwijkende demografie. Veel jongeren, weinig ouderen	4
Waspik Beneden	Hoog	Laag	Nee	Hoge leefbaarheidsscore	4
Waspik Boven	Gemiddeld	Laag	Nee		3, 4

Bijlage II: Uitwerking beleidsopties

Op de volgende pagina staat de tabel uit paragraaf 5.1 nogmaals. Nu hebben we de beleidsopties logisch aan elkaar verbonden tot vier samenhangende scenario's. Ieder scenario heeft een eigen kleur. Zo ziet u in één oogopslag hoe de vier scenario's zich tot elkaar verhouden (dit noemen we een strategietabel). Daaronder staat de toelichting op de verschillende beleidsopties.

- Scenario 1: Compensatie
- Scenario 2: Kwetsbare gezinnen
- Scenario 3: Kwetsbare mensen
- Scenario 4: Samenlevingsopbouw

	1. COMPENSATIE	2. KWETSBARE GEZINNEN	3. KWETSBARE INWONERS	4. SAMENLEVINGS-OPBOUW	
Bestaanszekerheid	Schulden	Reguliere schuldhulpverlening	Sneller perspectief bieden en versterken basisvaardigheden	Sneller perspectief bieden en versterken basisvaardigheden	Brede schuldenaanpak en lokale preventie allianties
	Uithuiszettingen (vanwege betalingsachterstanden)	De gemeente speelt geen rol	Geen uithuiszettingen van gezinnen met schoolgaande kinderen	Geen uithuiszettingen van kwetsbare inwoners	Geen uithuiszettingen
	Verlies van inkomen	Continueren beleid uitgevoerd door Baanbrekers	Continueren beleid uitgevoerd door Baanbrekers	We zoeken de maximale beleidsruimte en voeren experimenten uit om het inkomen te verhogen	We zoeken de maximale beleidsruimte en voeren experimenten uit om het inkomen te verhogen
	Maatpact	Ruimer budget toe te kennen door een doorbraakteam	Ruimer budget toe te kennen door een doorbraakteam	Ruimer budget toe te kennen door alle interne medewerkers	Ruim budget voor professionals binnen en buiten de organisatie
	Werk	We ondersteunen mensen zonder uitkering naar de arbeidsmarkt	Ondersteunen mensen met afstand tot de arbeidsmarkt vanuit P-wet	Ondersteunen mensen met afstand tot de arbeidsmarkt vanuit P-wet	Alle inwoners met een uitkering bieden we een baan (basisbaan)
Publieke (mentale) gezondheid	Maatschappelijke activering	Voor mensen met bijstandsuitkering	Iedereen die zich meldt bij TWIJZ	Iedereen die zich meldt bij TWIJZ en in enkele (kwetsbare) wijken	Alle inwoners van Waalwijk
	Indicatievrij	Alleen dagbesteding volwassenen	Dagbesteding voor volwassenen en individuele begeleiding jeugd	Alle voorzieningen zoveel mogelijk indicatievrij	Alle voorzieningen zoveel mogelijk indicatievrij
	Inloop/WIJ-dienstencentra	Behouden	Uitbreiden naar kwetsbare wijken	Uitbreiden naar kwetsbare wijken	Uitbreiden naar alle wijken
	Kosten gebruik WIJ	Koffie en thee gratis	Koffie, thee en maaltijden gratis	Koffie, thee en maaltijden gratis	Volledig gebruik gratis
	Opbouwwerk	Niet	In kwetsbare wijken	In kwetsbare wijken	In alle wijken
	Doelgroepen	We reserveren geen middelen voor specifieke doelgroepen	We reserveren extra middelen voor een beperkt aantal doelgroepen	We reserveren extra middelen voor alle kwetsbare groepen	We reserveren extra middelen voor alle kwetsbare groepen
	Armoede	Verzachten van armoede tot 110% van de bijstandsnorm	Verzachten van armoede tot 120-130 % en aanpak generatiearmoede	Verzachten van armoede tot 120-130 % en aanpak generatiearmoede	Verzachten van armoede naar 130+ % en aanpak generatiearmoede
Gelijke kansen	Wijken	Wijken met een lage SES	Wijken met een lage SES	Wijken met een lage en gemiddelde SES	Alle wijken
	Gelijke kansen	Geen specifiek beleid	Beleid geïntegreerd in bestaand beleid	Beleid geïntegreerd in bestaand beleid	Beleidsontwikkeling gelijke kansen
	Samenwerking gemeentes	Wmo: lokaal PW: Langstraat JW en BW: regionaal	Wmo: lokaal PW: Langstraat JW en BW: regionaal	Wmo, BW en JW: lokaal PW: Langstraat	Wmo, BW en JW: lokaal PW: Langstraat
	Inrichting TWIJZ + vrij toegankelijke zorg	TWIJZ indicatiestelling en vrij toegankelijke zorg	TWIJZ alleen indicatiestelling. Lokale teams voor vrij toegankelijke zorg	TWIJZ alleen indicatiestelling. Lokale teams voor vrij toegankelijke zorg	TWIJZ alleen indicatiestelling. Lokale teams voor vrij toegankelijke zorg
Dichtbij	Indicatiestelling	Uitgebreid	Sober	Ontmoedigen	Ontmoedigen
	Aansturing samenwerking	Laissez-faire	Participerend	Regisserend	Regisserend

Bestaanszekerheid

Schulden			
<p>Het betreft hier schulden die niet door het individu/het gezin op eigen kracht op te lossen zijn en die tot gevolg hebben dat er (op termijn) meerdere problemen ontstaan zoals woninguitzetting, uithuisplaatsing van kinderen en/of psychische problemen. Financiële rust zorgt voor ruimte om te werken aan andere problemen en is dus voordelig voor andere zorg. Hierbij kunnen we uitgaan van de reguliere schuldhulpverlening. Een stap verder is dat we zorgen dat er sneller en beter perspectief is voor mensen via sanering en perspectieffonds (voor jongeren). Na het zorgen voor een schuldenvrij perspectief is het duurzaam schuldenvrij blijven mogelijk door het versterken van basisvaardigheden. Als laatste is een brede schuldenaanpak waarbij iedereen in de keten samenwerkt aan het voorkomen van schulden mogelijk.</p>			
Er wordt gebruik gemaakt van de reguliere schuldhulpverlening	Sneller perspectief bieden via sanering en perspectieffonds	Sneller perspectief bieden en versterken basisvaardigheden	Brede schuldenaanpak en lokale preventie allianties
Uithuiszettingen (vanwege betalingsachterstanden)			
<p>Het betreft situaties waarbij de uithuiszetting zorgt dat het onmogelijk is om werk te behouden, school af te ronden of een gestart hulpverleningstraject te doorlopen. Uithuiszettingen vanwege overlast vallen hier niet onder. Dit gaat alleen over de uithuiszettingen waar de gemeente invloed op heeft.</p>			
De gemeente speelt geen rol	Geen uithuiszettingen van gezinnen met schoolgaande kinderen	Geen uithuiszettingen van kwetsbare inwoners	Geen uithuiszettingen
Verlies van inkomen			
<p>Het betreft de situatie waarbij de inwoner door het verlies aan inkomen structureel onder het bestaansminimum komt. We zorgen ervoor dat inwoners niet onnodig zonder inkomen komen te zitten (bijvoorbeeld doordat de uitkering niet tijdig gestart is). Tegelijkertijd weten we dat het huidige bestaansminimum onder druk staat. Hierbij kunnen we het huidige beleid voortzetten. We kunnen ook de maximale beleidsruimte zoeken om inkomens te verhogen en hiermee experimenteren.</p>			
Continueren beleid uitgevoerd door Baanbrekers	Bij het doorvoeren van wijzigingen in de P-wet zoeken we maximale beleidsruimte	We zoeken we als gemeente de maximale beleidsruimte en voeren experimenten uit om het inkomen te verhogen.	

MaatPact			
<p><i>Maatpact is gebaseerd op de Doorbraakmethode van het IPW (Instituut Publieke Waarden). Elke doorbraak is een maatwerkoplossing om de knoop van complexe problemen te ontwarren en in een uitzichtloze situatie, waarbij de bestaanszekerheid in het geding is, weer perspectief te creëren.</i></p>			
<i>Gering centraal budget op basis van een signaal</i>	<i>Ruimer budget toe te kennen door een doorbraakteam</i>	<i>Ruimer budget toe te kennen door alle interne medewerkers</i>	<i>Ruim budget toe te kennen door professionals binnen en buiten de organisatie</i>
Werk			
<p><i>Het betreft de situatie waarbij een volwassen inwoner onder de 67 jaar geen (vrijwilligers)werk heeft en ook op een andere manier niet deelneemt aan het sociale leven. De inwoner heeft geen uitzicht op werk en leeft geïsoleerd.</i></p> <p><i>We kunnen het huidige beleid continueren, waarbij we inzetten op zo regulier mogelijk werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die onder de Participatiewet vallen. We kunnen ook investeren in het onbenut arbeidspotentieel door mensen zonder uitkering ondersteuning te bieden naar de arbeidsmarkt. Denk aan jongeren (preventie) en experimenten met dagbesteding en werk. Als laatste kunnen we ook voor alle inwoners (met een uitkering) zorgen voor een betaalde baan.- aangepast aan de mogelijkheden van de inwoner (basisbaan).</i></p>			
<i>We zetten in op werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt vanuit P-wet</i>	<i>We ondersteunen mensen zonder uitkering naar de arbeidsmarkt</i>	<i>Alle inwoners met een uitkering bieden we een baan (basisbaan)</i>	

Publieke (mentale) gezondheid

Maatschappelijke participatie			
<p><i>Maatschappelijke participatie houdt in dat een inwoner in staat wordt gesteld om weer mee te doen in de samenleving. We hebben daarvoor medewerkers die zich specifiek richten op maatschappelijke activatie. In alle scenario's kan iedere inwoner van de gemeente Waalwijk kan zich vrijwillig melden voor deze vorm van ondersteuning.</i></p> <p><i>Hierbij kunnen we het huidige beleid continueren; inwoners met een bijstandsuitkering benaderen we proactief om deel te nemen aan maatschappelijke activering. Als we een stap verder gaat benaderen we iedereen die zich bij TWIJZ meldt proactief om mee te doen aan maatschappelijke activering. De vervolgstap is dat we in specifieke wijken maatschappelijke activering proactief aanbieden voor alle inwoners in die wijken. De laatste optie is dat we maatschappelijke activering proactief aanbieden aan alle inwoners.</i></p>			
<i>Continueren maatschappelijke activering voor mensen met bijstandsuitkering</i>	<i>Maatschappelijke activering bieden we ook proactief aan bij iedereen die zich meldt bij TWIJZ.</i>	<i>We bieden maatschappelijke activering ook proactief aan in enkele (kwetsbare) wijken</i>	<i>We bieden aan alle inwoners proactief maatschappelijke activering aan.</i>

Indicatievrij			
<p>Om gebruik te kunnen maken van door de overheid gefinancierde zorg- en welzijnsvoorzieningen wordt vaak gewerkt met een toegangsbewijs in de vorm van een beschikking. Deze beschikking geeft aan dat jij op basis van jouw kwetsbaarheid recht hebt op een voorziening. Hieronder bedoelen we voorzieningen waar inwoners gebruik van kunnen maken zonder het vooraf aanvragen van een indicatie.</p>			
Alleen dagbesteding volwassenen	Dagbesteding en individuele begeleiding volwassenen	Dagbesteding voor volwassenen en individuele begeleiding jeugd	Alle voorzieningen zoveel mogelijk indicatievrij
Inloop / WIJ-dienstencentra			
<p>De WIJ-dienstencentra hebben meerdere functies. Onder inloop / WIJ-dienstencentra verstaan wij de functie van de WIJ-dienstencentra, van huiskamerprojecten en herstellvoorzieningen waarbij kwetsbare inwoners zonder indicatie de gelegenheid hebben om elkaar te ontmoeten en te werken aan herstel. Deze functie heeft betrekking op het werken aan positieve gezondheid.</p>			
Behouden	Inloopvoorzieningen uitbreiden naar kwetsbare wijken	Inloopvoorzieningen uitbreiden naar alle wijken	Inloop- en herstellvoorzieningen uitbreiden naar alle wijken
Kosten gebruik Inloop / WIJ-dienstencentra			
<p>Voor kwetsbare inwoners is het moeten betalen van koffie en thee vaak al een reden om niet naar een inloop-, herstellvoorziening te gaan. Wij bedoelen hierbij niet de kosten die gemaakt worden voor een aantal functies binnen de WIJ-dienstencentra, zoals de functie van theater.</p>			
Behouden	Koffie en thee gratis	Koffie, thee en maaltijden gratis	Volledig gebruik gratis
Opbouwwerk			
<p>Opbouwwerk is een onderdeel van welzijnswerk, dat zich richt op het verbeteren van de woon- en leefomstandigheden van buurt- en wijkbewoners door onder meer de invloed van de bewoners bij het verbeteren van de leefbaarheid van hun woonomgeving te versterken.</p>			
Er is geen opbouwwerk	Er is opbouwwerk in de kwetsbare wijken	Er is opbouwwerk in alle wijken	

Gelijke kansen

Doelgroepen			
<p>Zijn er doelgroepen waar de gemeente extra middelen voor beschikbaar stelt? Op basis van demografie zijn de meest voor de hand liggende doelgroepen (kwetsbare) ouderen, mensen met een psychische kwetsbaarheid, jongeren in een kwetsbare omgeving en arbeidsmigranten. Extra middelen voor kwetsbare groepen betekent dat er gericht inzet kan plaatsvinden op plekken en voor groepen die (op termijn) grote risico's op gezondheidsachterstanden hebben.</p>			
We reserveren geen middelen voor specifieke doelgroepen	We reserveren extra middelen voor een beperkt aantal doelgroepen	We reserveren extra middelen voor alle kwetsbare groepen	

Armoede			
<p>Het dempen van de gevolgen van armoede en het creëren van financiële rust, zien we als een belangrijke basis van bestaanszekerheid. We kunnen de gevolgen van armoede verzachten door de grens voor inkomensondersteuning (bijvoorbeeld Paswijzer, bijzondere bijstand) aan kwetsbare inwoners aan te passen naar een hoger percentage van de bijstandsnorm. Daarnaast kunnen we armoede bestrijden, waarbij de grootste winst zit in het aanpakken van generatiearmoede. Armoede waarbij binnen één familie bij meerdere opeenvolgende generaties sprake is van uitsluiting, op financieel, sociaal of ander gebied.</p>			
Verzachten van armoede tot 110% van de bijstandsnorm	Verzachten van armoede tot 120% van de bijstandsnorm	Verzachten van armoede tot 120-130 % van de bijstandsnorm en aanpak generatiearmoede	Verzachten van armoede naar 130+ % van de bijstandsnorm en aanpak generatiearmoede
Wijken			
<p>We constateren dat het verbeteren van kwetsbare van buurten en wijken zorgt voor gezondheidswinst van inwoners. Daarmee is een fundamentele keuze te maken of het beleid zich richt op de meest kwetsbare wijken, waar de grootste gezondheidswinst is te behalen, of dat er gelijke inzet is voor elke wijk in de gemeente.</p>			
Nadruk op wijken met een lage SES-score	Nadruk op wijken met een lage en gemiddelde SES-score	Alle wijken	
Gelijke kansen			
<p>Sociaaleconomische ongelijkheid op diverse domeinen concentreert zich vaak bij dezelfde personen. Er is dan ook sprake van accumulatie van achterstand. De complexe combinatie van verschillende vormen van ongelijkheid vraagt om een multidisciplinaire, integrale aanpak van ongelijkheidsvragen. Zo'n manier van kijken is echter niet vanzelfsprekend voor gemeenten en maatschappelijke partners.</p> <p>Als we werk willen maken van gelijke kansen kunnen we dat doen door interventies te doen waarvan we weten dat het kansenongelijkheid verkleint. Een stap verder is dat we in ieder beleid gelijke kansen meenemen als onderdeel van (nieuw) beleid. Ook kunnen we kiezen om écht werk te maken van een brede aanpak gelijke kansen en een nieuw, integraal beleid ontwikkelen over verschillende beleidsterreinen heen.</p>			
Geen specifiek beleid	Beleid geïntegreerd in bestaand beleid	Beleidsontwikkeling gelijke kansen	

Dichtbij

Samenwerking gemeentes
<p>De gemeenten kunnen, binnen de kaders van de wet, kiezen op welk niveau zij hun zorg organiseren. Als het gaat om samenwerking in de 3D's onderscheiden we drie niveaus: lokaal (Waalwijk en eventueel Loon op Zand), Langstraat (Waalwijk, Loon op Zand en Heusden) en regionaal (gemeentes Hart van Brabant en Alphen-Chaam en Baarle-Nassau). Lokaal is het makkelijker om lokale partijen te binden en aan te laten sluiten op straten, buurten en wijken. Tegelijkertijd is het lastiger om complexe zorg te organiseren, omdat de schaalgrootte onvoldoende is.</p>

In deze beleidsopties zijn op het gebied van Beschermd Wonen en Jeugdwet keuzeopties opgenomen die in ieder geval tegen de intentie van de wetgever ingaan (namelijk verplichte regionale samenwerking). We moeten in het geval van lokaal organiseren eerst onderzoeken welke onderdelen we lokaal kunnen en mogen doen.

Wmo: lokaal PW: Langstraat JW en BW: regionaal	Wmo en BW: lokaal PW: Langstraat JW: regionaal	Wmo, BW en JW: lokaal PW: Langstraat	Alles lokaal
--	--	--	--------------

Inrichting TWIJZ en vrij toegankelijke zorg

Er zijn twee functies die ingericht moeten worden: de indicatiestelling en laagdrempelige, vrij toegankelijke (outreaching) zorg. Op dit moment ligt de verantwoordelijkheid voor de indicatiestelling bij TWIJZ en voor de jeugd ook bij het medisch domein. De indicatievrije zorg is versnipperd. Intern zijn deze professionals verdeeld over TWIJZ, TMAO en TLTH. Zij werken deels in teamverband en deels vanuit individuele opdrachten. Ook subsidiëren we een deel van de lichte zorg en beleggen dit bij externe partners. We kunnen ervoor kiezen om alle professionals die preventief, outreachend vrij toegankelijke zorg bieden samen te brengen. Dit kan als onderdeel van TWIJZ of in een apart team.

TWIJZ indicatiestelling en alle vrij toegankelijke zorg	TWIJZ alleen indicatiestelling. Zelfstandig functionerende professionals vrij toegankelijke zorg (huidige situatie)	TWIJZ alleen indicatiestelling. Lokale teams voor vrij toegankelijke zorg	
--	---	---	--

Indicatiestelling

De indicatiestelling bepaalt de uitgaven die we doen voor het maatwerk in het sociaal domein. Via een indicatie geven we namelijk aan hoeveel zorg een inwoner krijgt. Alle indicaties samen zijn dus de totale uitgaven. Hoe meer we voorliggend aan vragen kunnen oppakken, hoe 'strakker' we kunnen indiceren. Er zijn dan voldoende mogelijkheden om een inwoner te compenseren. Andersom geldt ook dat als we weinig investeren in voorliggende voorzieningen, we meer moeten toekennen aan de keukentafel.

Ontmoedigen	Sober	Uitgebreid	
-------------	-------	------------	--

Aansturing samenwerking

De gemeente kan verschillende rollen pakken in de samenwerking in het sociaal domein. We kunnen de samenwerking laten ontstaan vanuit de markt en de uitwerking ook daar laten (laissez-faire). We kunnen het laten ontstaan vanuit de markt maar vervolgens wel actief deelnemen (participerend). Als laatste kunnen we zelf actief samenwerking opzetten en richting geven (regisserend).

Vanzelfsprekend is de rol van de gemeente ook afhankelijk van de situatie en het onderwerp waarvoor samenwerking nodig is. We vragen dan ook een richtinggevende keuze, daar waar we invloed hebben op onze rol.

Laissez-faire	Participerend	Regisserend	
---------------	---------------	-------------	--